

Рубашка В. П.

ОХОРОНА ТВОРІВ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Норми внутрішнього законодавства охороняють, в принципі, тільки національні твори. У виняткових випадках використовується принцип прирівнювання творів громадян інших держав до національних творів, як, наприклад, в Бельгії або у Франції.

В цілому ж, внутрішнє законодавство визначає, які саме твори воно розглядає як національні твори, відносячи до таких ті твори, які пов'язані з даною країною або через особу автора (через його національність або місце його постійного мешкання), або через причини, пов'язані з твором (наприклад, того місця, де воно було вперше випущене в світло), або ж через причини, пов'язані одночасно і з автором, і з твором. Критерії застосовності законодавства можна, тим самим, класифікувати таким чином: особові (що відносяться до особи), матеріальні (що стосуються творів) або змішані.

Особові: як правило, законодавство встановлює декілька критеріїв особового характеру: автор — або один із співавторів — повинен бути громадянином даної країни, або проживати в ній, або ж мати в цій країні постійне місце проживання, нехай навіть і на перехідній основі. У деяких законодавствах використовується тільки критерій громадянства автора. Матеріальні критерії: у тому, що стосується випущених в світло творів, незалежно від громадянства, мешкання або місце проживання автора, встановлюється один або декілька наступних критеріїв застосовності законодавства:

- твір повинен бути вперше випущене в світло в даній країні;
- кінематографічні твори і твори, створені на основі процедури, аналогічної кінематографічній, а також фотографічні твори повинні бути створені на території даної країни;
- художні твори повинні служити постійним елементом будівель, що знаходяться на території даної країни;
- архітектурні твори повинні бути споруджені на території даної країни.

У окремих випадках внутрішнє законодавство передбачає всього лише один з матеріальних критеріїв прирівнювання, наприклад перший випуск твору в світ на території даної держави.

Змішані критерії: закон часто встановлює альтернативні критерії охорона, як особова, так і матеріальна, наприклад в законодавстві Німеччини, Колумбії, Венесуели

Роботи, що не відповідають ніяким критеріям застосовності, встановлюваним національним законодавством, розглядаються як іноземні твори і охороняються відповідно до міжнародних конвенцій, стороною яких є дана держава. За відсутності договору з країною походження твору до нього застосовується такий режим охорони, який передбачений внутрішньою нормою міжнародного приватного права. У деяких країнах охорона творів громадян інших держав обмежується положеннями договорів (система

дипломатичної взаємності). Наприклад, так йде справа відносно законодавства Чилі і Коста-Ріки . За відсутності договорів іноземні твори можуть вільно використовуватися або ж розглядаються як ті, що відносяться до загальної культурної спадщини.